Sosiaali- ja terveysministeriö MINVA STM2017-00087

KVY Neal Tiina(STM) 29.03.2017

Viite

Asia

EU; Epävirallinen työ- ja sosiaaliministeri kokous 03.04.2017 - 04.04.2017 Valletta

EU-puheenjohtajamaa Malta järjestää epävirallisen työ- ja sosiaaliministerikokouksen 3. - 4.4.2017 Maltalla. Suomea edustaa kokouksessa sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila.

Epävirallisen työ- ja sosiaaliministerikokouksen teemana on työn kannattavuus (’Making Work Pay'). Työn kannattavuus on Maltan EU-puheenjohtajakauden keskeisiä prioriteetteja sosiaali- ja työllisyyssektorilla.

Kokouksessa on kolme keskusteluaihetta. Työministerien on tarkoitus keskustella 1) työvoiman osaamisesta sekä 2) epätasa-arvon torjumisesta EU:n työmarkkinoilla, ja sosiaaliministereiden siitä, 3) miten työmarkkinat voivat lisätä sosiaalista osallisuutta. Lounasaiheena on työssäkäyvät köyhät.

Työvoiman osaamisen lisäämisessä ja köyhyyden torjunnassa keskeinen merkitys on koulutuksella. Suomi näkee tärkeäksi myös puuttumisen työvoiman kohtaanto-ongelmiin. Samaan aikaan työttömyyden kanssa eräillä aloilla on työvoiman saatavuusongelmia, joiden taustalla näkyy osaamisvaje, työn vastaanottamisen kannattavuus, tarjotun työn laatu, asunnon saanti sekä työmatkojen kulkemiseen liittyvät vaikeudet.

Suomi pitää tärkeänä työmarkkinoiden epätasa-arvon torjumisen nostamista keskusteluun. Työmarkkinoiden yhdenvertaisuuden kannalta on aiempaa tärkeämpää luoda kaikille edellytykset työmarkkinoille pääsylle. Suomessa työssä käyvien köyhyyden torjunnassa kattavalla työehtosopimusjärjestelmällä on keskeinen merkitys. Sukupuolten tasa-arvon kannalta palkkaeroja voidaan torjua muun muassa palkkaratkaisuilla, työpaikan tasa-arvosuunnitelmilla ja puuttumalla työmarkkinoiden jakautumiseen sukupuolen mukaan. Suomi ei kannata Euroopan laajuista työttömyysturvaa tai vähimmäispalkkaa.

Suomi katsoo, että sosiaalisen osallisuuden lisäämisessä lähtökohtana tulee olla toimeentulon turvaava ja säällinen työ, johon jokaisella on oikeus. Tarvitaan myös rakenteellisia toimenpiteitä työmarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi siten, että heikossa asemassa olevien ryhmien työllistyminen on mahdollista. Sekä palveluja että etuuksia tarvitaan samanaikaisesti tukemaan työn ulkopuolelle jääneitä ja aktivoimaan heidän työmarkkinoille siirtymistään. Myös työ- ja perhe-elämän parempi yhteensovittaminen kaikissa elämänvaiheissa tukee osallistumista työelämään. Koko väestön kattavien, universaalien järjestelmien tulee olla sosiaaliturvan perustana. Näin vältytään väliinputoajaryhmiltä ja järjestelmän kattavuuden aukoilta.

Asialista:

Sessio I: Työvoiman osaaminen
(s. 4)

Sessio II: Epätasa-arvon torjuminen EU:n työmarkkinoilla
(s. 4-5)

Sessio III: Työmarkkinat sosiaalista osallisuutta lisäävänä tekijänä
(s. 5)

Asia
Epävirallinen työ- ja sosiaaliministerien kokous 3.-4.4.2017 Vallettassa

Kokous
Epävirallinen työ- ja sosiaaliministeri kokous 03.04.2017 - 04.04.2017

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kokouksessa on kolme keskusteluteemaa:
- työministerien on tarkoitus keskustella 1) työvoiman osaamisesta sekä 2) epätasa-arvon torjumisesta EU:n työmarkkinoilla,
- sosiaaliministereiden on tarkoitus keskustella siitä 3) miten työmarkkinat voivat lisätä sosiaalista osallisuutta.

Suomen kanta

1) Työvoiman osaaminen

Koulutuksella ja ammatillisella osaamisella on keskeinen merkitys kilpailukyvyn, työllistymisen ja työssä käyvien köyhyyden torjunnan kannalta. Talouden käännyttyä kasvuun, on aiempaakin tärkeämpää puuttua työvoiman kohtaanto-ongelmiin. Samaan aikaan työttömyyden kanssa eräillä aloilla on työvoiman saatavuusongelmia. Nämä johtuvat osaamisvajeiden ohella myös muista tekijöistä, jotka liittyvät työn vastaanottamisen kannattavuuteen, asunnon saantiin sekä työmatkojen kulkuvaikeuksiin. Ennakoimalla osaamis-, koulutus- ja työvoimatarpeita voidaan jo ennakolta ehkäistä työvoiman saatavuus- ja kohtaanto-ongelmien kehittymistä.

2) Epätasa-arvon torjuminen EU:n työmarkkinoilla

Suomi pitää tärkeänä keskustelua työmarkkinoilla esiintyvän epätasa-arvon torjunnasta niin Suomessa, EU:ssa kuin myös globaalilla tasolla. Vaikka myös Suomen tuloerot ovat kasvaneet, Suomi kuuluu tuloerojen osalta edelleen tasa-arvoisimpiin maihin. Suomessa ei ole käytössä lakisääteistä vähimmäispalkkaa, mutta työssä käyvien osalta tuloeroja vähentää Suomessa muun muassa se, että työehtosopimukset kattavat lähes 90 % työvoimasta (vuoden 2014 tilanne). Myös Suomen työttömyysturvajärjestelmä on kattava. Suomi ei kannata Euroopan laajuista työttömyysturvaa tai vähimmäispalkkaa. On tärkeää kunnioittaa jäsenvaltioiden työmarkkinamalleja ja sopimusvapautta.

Suomen hallitus on asettanut työryhmän selvittämään miten epätasa-arvoistumiseen voitaisiin puuttua yli hallinnon sektorien menevän yhteistyön avulla. Työmarkkinoiden yhdenvertaisuuden kannalta on aiempaa tärkeämpää tasa-arvoisten edellytysten luominen työmarkkinoille pääsylle.

Sukupuolten välisiä palkkaeroja voidaan torjua muun muassa palkkaratkaisuilla, työpaikan tasa-arvosuunnitelmilla ja puuttumalla työmarkkinoiden jakautumiseen sukupuolen mukaan.

3) Työmarkkinat sosiaalista osallisuutta lisäävänä tekijänä

Suomi katsoo, että palvelujen ja etuuksien yhteisvaikutuksen sekä palvelujen keskinäisen yhteisvaikutuksen huomioon ottaminen on tärkeää. Sekä palveluja että etuuksia tarvitaan samanaikaisesti tukemaan työn ulkopuolelle jääneitä ja aktivoimaan heidän työmarkkinoille siirtymistään. Tuemme räätälöityjä tukitoimia heikossa työmarkkina-asemassa oleville. Lapselle on oikeus varhaiskasvatukseen. Myös lasten varhaiskasvatuksen yhteiskunnallinen järjestäminen perheen tarvetta vastaavasti ja perheen maksukyvyn mukaan määräytyvin maksuin sekä tekee työllistymisen kannattavaksi. Pienimmillä tulotasoilla varhaiskasvatus on maksutonta. Työ- ja perhe-elämän parempi yhteensovittaminen kaikissa elämänvaiheissa tukee osallistumista työelämään. Kokonaisuuden lähtökohtana tulee olla toimeentulon turvaava ja säällinen työ, johon jokaisella on oikeus.

Suomen näkemyksen mukaan sekä universaaleja että kohdennettuja tuki- ja palvelujärjestelmiä työttömyydestä työelämään siirtymisen tukemiseksi tarvitaan työttömien työllistymisen helpottamiseksi. Koko väestön kattavien, universaalien järjestelmien tulee kuitenkin olla sosiaaliturvan perustana. Näin vältytään väliinputoajaryhmiltä/ järjestelmän kattavuuden aukoilta.

Yksilöiden voimaannuttamisen ja aktivoimisen lisäksi Suomi katsoo, että tarvitaan myös rakenteellisia toimenpiteitä työmarkkinoiden toimivuuden parantamiseksi siten, että myös heikossa asemassa olevien ryhmien työllistyminen on mahdollista. Tavoitteena tulee olla se, että omalla työllä voi ansaita elantonsa ja että työ kerryttää riittävän sosiaaliturvan.

Eri järjestäjätahojen vastuulla olevien asiakkaiden tarvitsemien palvelujen yhteensovittaminen on myös tarpeen esimerkiksi silloin, kun työttömän työllistymistä vaikeuttavat erilaiset työ- tai toimintakyvyn rajoitteet ja/tai elämänhallintaan liittyviä ongelmat.

Pääasiallinen sisältö

1) Työvoiman osaaminen

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirjaa ei ole vielä saatu.

2) Epätasa-arvon torjuminen EU:n työmarkkinoilla

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirjaa ei ole vielä saatu.

Kokouksen lounaalla pohditaan keinoja puuttua työssä käyvien köyhyyteen. Taustalla on tiettävästi Kansainvälisen työjärjestö ILOn ja EU:n komission yhteinen selvitys epätasa-arvosta työmarkkinoilla sekä työmarkkinajärjestöjen ja sosiaalisen vuoropuhelun vaikutuksesta epätasa-arvon torjunnassa. Palkkaerot ovat viime aikoina kasvaneet ja työssä käyvien köyhien määrät lisääntyneet. Selvityksen mukaan työehtosopimukset ovat

tehokas tapa torjua työssä käyvien köyhyyttä sekä sukupuolten välisiä palkkaeroja. Suuntauksena useissa EU-maissa on kuitenkin ollut järjestäytymisasteen aleneminen ja myös työehtosopimusten kattavuuden heikkeneminen. Eräät maat ovat ottaneet käyttöön työehtosopimuksia täydentävän vähimmäispalkkalain torjuakseen työssä käyvien köyhyyttä.

3) Työmarkkinat sosiaalista osallisuutta lisäävänä tekijänä

Puheenjohtaja nostaa taustapaperissaan esille siirtymisen perinteisestä hyvinvointilähestymistavasta aktiivisen osallistumisen suuntaan. Tämä tarkoittaa tarvetta modernisoida hyvinvointijärjestelmiä siten, että ne mukautuvat paremmin muuttuviin työmarkkinoihin ja ottavat huomioon niin yksilöllistetyt, universaalit kuin kohdennetutkin toimet, jotka tukevat ja voimaannuttavat yksilöä. Aktiivisuutta ja osallistumista suosivat toimet, kuten riittävä palkkataso, osaamisen jatkuva kehittäminen ja työ- ja perhe-elämän tasapaino, tekevät jäsenmaiden työmarkkinoista houkuttelevampia kansalaisille. Tämä lisää tuottavuutta koko unionin alueella.

Keskiössä on kansalainen ja hänen mahdollisuutensa, kykynsä ja halukkuutensa osallistua aktiivisesti työmarkkinoille. Yksilön osallistumiseen vaikuttavat monet syyt, joista taloudellinen kannattavuus on vai yksi. On otettava huomioon muun muassa yksilön ammatillinen osaaminen, terveydelliset ja psykologiset tekijät, voimaannuttamisen tarve sekä sosiaalipalvelujen, kuten päivähoidon ja pitkäaikaishoidon, rooli. Etuuksien riittävä taso on määriteltävä siten, ettei se estä yksilön aktivoitumista. Etuusriippuvuus yhdessä työttömyyden kanssa vähentää yksilön omanarvontuntoa johtaen helposti motivaation puutteeseen ja vähentyneeseen kykyyn oppia uutta ja kehittää osaamista.

Jäsenvaltiot ovat tahoillaan vastanneet omilla keinoillaan etuusriippuvuuden ongelmaan. Nämä toimet ovat osin universaaleja, osin kohdennettuja, mutta samalla parhaiten jäsenmaan kansalaisten tarpeisiin vastaavia. Tätä taustaa vasten puheenjohtajamaa esittää seuraavat kysymykset keskustelun pohjaksi:

1. Ottaen huomioon kunkin jäsenmaan haasteet ja kokemukset, mitkä keinot ovat osoittautuneet tehokkaimmiksi? Ovatko kohdennettu ja universaali lähestymistapa toisensa poissulkevia vai voivatko ne täydentää toisiaan?
2. Voiko etuusriippuvuusongelma tuoda tarpeen muuttaa valtion roolia pelkästä turvaverkon tarjoajasta kansalaisiaan aktivoivaksi ja voimaannuttavaksi toimijaksi, erityisesti haavoittuvimmassa asemassa oleville ja syrjäytyneille kansalaisille?
3. Kuinka sosiaalisen suojelun palveluilla voidaan ennakoivammin ja tehokkaammin torjua etuusriippuvuutta?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Sosiaalijaosto 28.3.2017

Työllisyysjaosto kirjallinen menettely
EU-ministerivaliokunta 31.3.2017

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 31.3.2017

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Liisa Heinonen, TEM, liisa.heinonen@tem.fi, +358 29 50 64131
Pauliina Porkka, TEM, pauliina.porkka@tem.fi, +358 29 50 48278
Kari Ilmonen, STM, kari.ilmonen@stm.fi, +358295163299
Pirjo Pietilä-Kainulainen, STM, pirjo.pietila-kainulainen@stm.fi, +358 2951 63677
Markus Seppelin, STM, markus.seppelin@stm.fi, +358 2951 63217

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	EU-ministerivaliokunta
Hoitaa	
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM